

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2025. gada 3. jūnijā
(OR. en)

9718/25

Starpiestāžu lieta:
2025/0136(NLE)

TELECOM 176
CYBER 153

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2025. gada 3. jūnijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2025) 265 final
Temats:	Priekšlikums PADOMES LĒMUMS par to, lai Eiropas Savienības vārdā noslēgtu Eiropas Padomes Pamatkonvenciju par mākslīgo intelektu un cilvēktiesībām, demokrātiju un tiesiskumu

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 265 final.

Pielikumā: COM(2025) 265 final

Briselē, 3.6.2025.
COM(2025) 265 final

2025/0136 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par to, lai Eiropas Savienības vārdā noslēgtu Eiropas Padomes Pamatkonvenciju par mākslīgo intelektu un cilvēktiesībām, demokrātiju un tiesiskumu

PASKAIDROJUMA RAKSTS

(1) PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1689, ar ko nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā ("MI akts")¹, Savienība ir pieņēmusi pirmo visaptverošo regulu par MI, nosakot standartu globālā mērogā. Ar MI aktu, kas stājas spēkā 2024. gada 1. augustā, tiek pilnībā saskaņoti noteikumi par MI sistēmu laišanu tirgū, nodošanu ekspluatācijā un izmantošanu visās dalībvalstīs² ar mērķi veicināt inovāciju un uzticama MI ieviešanu, vienlaikus aizsargājot veselību, drošību un pamattiesības, tostarp demokrātiju, tiesiskumu un vidi.

Arī dažādas starptautiskas organizācijas, to vidū Eiropas Padome, ir pastiprinājušas centienus MI regulējuma jomā, atzīstot MI pārrobežu dabu un vajadzību pēc starptautiskas sadarbības šo tehnoloģiju radīto kopīgo problēmu risināšanā.

Laikā no 2022. gada jūnija līdz 2024. gada martam Eiropas Padomes Mākslīgā intelekta komiteja (CAI)³ izstrādāja juridiski saistošu pamatkonvenciju (turpmāk tekstā "konvencija"), lai risinātu iespējamus riskus, ko MI rada cilvēktiesībām, demokrātijai un tiesiskumam.

Eiropas Padomes Ministru komiteja 2024. gada 17. maijā pieņēma konvenciju⁴, vienojās to atvērt parakstīšanai Viļņā (Lietuvā) 2024. gada 5. septembrī un aicināja Eiropas Padomes locekļus, citas trešās valstis, kas piedalījušās konvencijas izstrādē, un Savienību apsvērt tās parakstīšanu minētajā konferencē, vienlaikus atgādinot, ka konvencijai var pievienoties arī citas trešās valstis⁵.

Savienība parakstīja konvenciju 2024. gada 5. septembrī pēc tam, kad bija pieņemts Padomes 2024. gada 28. augusta Lēmums (ES) 2024/2218 par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu Eiropas Padomes Pamatkonvenciju par mākslīgo intelektu un cilvēktiesībām, demokrātiju un tiesiskumu⁶. Konvenciju šajā sakarā parakstīja arī Andora, Gruzija, Islande, Izraēla, Melnkalne, Norvēģija, Moldovas Republika, Sanmarīno, Apvienotā Karaliste un Amerikas Savienotās Valstis. To var parakstīt arī citas Eiropas Padomes dalībvalstis un trešās valstis, kuras jebkurā laikā ir piedalījušās tās izstrādē. Pēc šīs konvencijas stāšanās spēkā Eiropas Padomes Ministru komiteja, ievērojot konvencijas 31. pantā noteikto procedūru, var uzaicināt pievienoties konvencijai jebkuru valsti, kas nav Eiropas Padomes dalībvalsts un kas nav piedalījusies šīs konvencijas izstrādē.

Šajā sakarā šā Padomes lēmuma priekšlikuma mērķis ir sākt procesu, lai Savienības vārdā noslēgtu konvenciju saskaņā ar noteikumiem, kas izklāstīti Padomes Lēmumā 2024/2218, ar ko pilnvaro parakstīt konvenciju. Pirmā starptautiskā nolīguma par mākslīgo intelektu

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1689 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā un groza Regulas (EK) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 un (ES) 2019/2144 un Direktīvas 2014/90/ES, (ES) 2016/797 un (ES) 2020/1828 (Mākslīgā intelekta akts).

² MI akts, 1. un 8. apsvērums.

³ [Lēmums par Mākslīgā intelekta komitejas darbu Ministru komitejas 132. sesijā — turpmākie pasākumi. CM/Inf\(2022\) 20. DD\(2022\) 245.](#)

⁴ Eiropas Padomes Pamatkonvencija par mākslīgo intelektu un cilvēktiesībām, demokrātiju un tiesiskumu, Viļņa, 2024. gada 5. septembris, CETS 225.

⁵ CM/Del/Dec(2024)133/4.

⁶ Padomes Lēmums (ES) 2024/2218 (2024. gada 28. augusts) par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu Eiropas Padomes Pamatkonvenciju par mākslīgo intelektu un cilvēktiesībām, demokrātiju un tiesiskumu, ST/12385/2024/INIT, OV L, 2024/2218.

noslēgšana sniedz Savienībai vērtīgu iespēju veicināt vienotu pieeju MI reglamentēšanai starptautiskā līmenī un nodrošināt satvaru sadarbībai ar Eiropas Padomes dalībvalstīm un trešām valstīm, kas kļūst par konvencijas pusēm.

- **Konvencijas saturs**

Konvencijas mērķis ir nodrošināt, ka darbības MI sistēmu dzīvesciklā pilnībā atbilst cilvēktiesībām, demokrātijai un tiesiskumam.

Konvencijas pusēm tā būs jāīsteno, veicot atbilstīgus leģislatīvus, administratīvus vai citus pasākumus, lai īstenotu tās noteikumus, ievērojot pakāpenisku un diferencētu pieeju atkarībā no nelabvēlīgās ietekmes nopietnības un iespējamības. Konvencija Savienībā būtu jāīsteno tikai ar MI aktu, ar ko pilnībā saskaņo noteikumus par MI sistēmu laišanu tirgū, nodošanu ekspluatācijā un izmantošanu, un attiecīgā gadījumā ar citu attiecīgo Savienības *acquis*.

Konvencijas darbības joma aptver MI sistēmas, kas varētu ietekmēt cilvēktiesības, demokrātiju un tiesiskumu, izmantojot diferencētu pieeju. Konvencijā paredzētie principi un pienākumi attieksies uz darbībām MI sistēmu dzīvesciklā, kuras veic publiskās iestādes vai privātie dalībnieki, kas rīkojas to vārdā. Attiecībā uz privāto sektoru pusēm ir pienākums novērst riskus un ietekmi, ko rada privātā sektora dalībnieku darbības MI sistēmu dzīvesciklā, tādā veidā, kas atbilst konvencijas priekšmetam un mērķim, bet tām ir iespēja izvēlēties, vai piemērot konvencijā noteiktos pienākumus vai veikt citus piemērotus pasākumus. Šī Padomes lēmuma priekšlikuma pielikumā ir projekts deklarācijai, ar ko Savienība apņemas ar MI aktu un citu attiecīgu Savienības *acquis* īstenot konvencijas II līdz VI nodaļā izklāstītos principus un pienākumus attiecībā uz darbībām, ko veic privāti dalībnieki, kuri laiž tirgū, nodod ekspluatācijā un izmanto MI sistēmas Savienībā.

MI darbības, kas saistītas ar valsts drošību, ir izslēgtas no konvencijas darbības jomas ar nosacījumu, ka tās jebkurā gadījumā ir jāveic saskaņā ar piemērojamām starptautiskajām cilvēktiesībām un ievērojot demokrātijas institūcijas un procesus. Konvencija neattiecas arī uz pētniecības un izstrādes darbībām saistībā ar MI sistēmām, kas vēl nav darītas pieejamas lietošanai, izņemot, ja testēšana vai tamlīdzīgas darbības var ietekmēt cilvēktiesības, demokrātiju un tiesiskumu. Saskaņā ar Eiropas Padomes Statūtiem jautājumi, kas saistīti ar valsts aizsardzību, neietilpst konvencijas darbības jomā.

Konvencijā ir paredzēts arī vispārēju pienākumu un pamatprincipu kopums, citastarp cilvēka cieņas un personas autonomijas aizsardzība, kā arī vienlīdzības un nediskriminācijas veicināšana. Turklāt tajā ir noteikts pienākums ievērot privātumu un personas datu aizsardzību, kā arī pārredzamību un pārraudzību, lai nodrošinātu pārskatatbildību un atbildību. Viens no principiem attiecas arī uz drošu inovāciju un eksperimentiem kontrolētā vidē.

Īpašā nodaļā par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ir paredzēts arī tādu pasākumu kopums, kuru mērķis ir nodrošināt piekļūstamu un efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamību gadījumos, kad darbības MI sistēmu dzīvesciklā ir izraisījušas cilvēktiesību pārkāpumus. Tas ietver arī efektīvas procesuālās garantijas un garantijas personām, kuru tiesības ir būtiski ietekmējusi MI sistēmu izmantošana. Turklāt personas būtu jāinformē par to, ka tās mijiedarbojas ar MI sistēmu, nevis ar cilvēku.

Konvencijā ir iekļauta arī nodaļa par pasākumiem risku un nelabvēlīgas ietekmes novērtēšanai un mazināšanai, kas jāveic iteratīvā veidā, lai apzinātu faktisko un iespējamo ietekmi uz cilvēktiesībām, demokrātiju un tiesiskumu un veiktu atbilstošus novēršanas un mazināšanas pasākumus.

Turklāt konvencijā ir paredzēts, ka pusēm būtu jānovērtē vajadzība pēc aizliegumiem vai moratorijiem attiecībā uz konkrētiem MI sistēmu lietojumiem, kas tiek uzskatīti par nesaderīgiem ar cilvēktiesību ievērošanu, demokrātijas darbību vai tiesiskumu.

Konvencija nodrošina pēcpasākumu mehānismu pušu konferencē, kurā ir pušu pārstāvji, kas periodiski apspriedīsies, lai veicinātu konvencijas efektīvu izmantošanu un īstenošanu.

Konvencijā ir paredzēts arī mehānisms starptautiskai sadarbībai gan starp konvencijas pusēm, gan attiecībās ar trešām valstīm un attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai sasniegtu konvencijas mērķi.

Turklāt katrai pusei vietējā līmenī būtu jāizveido vai jāizraugās viens vai vairāki efektīvi mehānismi, lai pārraudzītu to, kā puses izpilda konvencijā noteiktos pienākumus.

- **Saskanība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Konvencija nosaka vispārīgus principus un pienākumus cilvēktiesību, demokrātijas un tiesiskuma aizsardzībai, kas ir pilnībā saskaņīgi un saskaņoti ar MI akta mērķiem un sīki izklāstītajām prasībām attiecībā uz MI sistēmām, kā arī pienākumiem, kas noteikti šādu sistēmu nodrošinātājiem un ieviesējiem.

MI sistēmas definīcija konvencijā ir pilnībā saskaņota ar MI aktā sniegto definīciju, jo tās abas ir balstītas uz šādu sistēmu definīciju Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas MI principos⁷, tādējādi nodrošinot vienotu izpratni par to, kuras digitālās tehnoloģijas veido MI.

Gan konvencijā, gan MI aktā ir arī ievērota uz risku balstīta pieeja MI sistēmu regulējumam un ir iekļauti īpaši noteikumi par riska un ietekmes novērtējumiem un riska mazināšanas pasākumiem. MI akts jo īpaši ietver vairākus attiecīgus aizliegumus un augsta riska izmantošanas gadījumus attiecībā uz MI sistēmām visos publiskajos un privātajos sektoros, citastarp demokrātijas un tiesiskuma jomā. Tādējādi MI akta sīki izstrādātie noteikumi un procedūras MI sistēmu izstrādei, laišanai tirgū un ieviešanai minētajās jomās nodrošinās pamattiesību, demokrātijas un tiesiskuma ievērošanu visā MI dzīvescīklā.

Konvencija ietver principus un pienākumus, uz kuriem jau attiecas MI akts, piemēram, pasākumus nolūkā aizsargāt cilvēktiesības, drošību un uzticamību, pārskatatbildību un atbildību, datu pārvaldību un datu aizsardzību, pārredzamību un pārraudzību, vienlīdzību un nediskrimināciju, digitālās prasmes un digitālo pratību.

Pārredzamība ir vēl viens kopīgs elements abos juridiskajos instrumentos, citastarp pasākumos attiecībā uz MI radīta satura identificēšanu un to personu informēšanu, kuras mijiedarbojas ar MI sistēmām. Abi juridiskie instrumenti ietver arī attiecīgus noteikumus par riska un ietekmes novērtējumiem un riska pārvaldību, uzskaiti, izpaušanu (pilnvarotām struktūrām un iestādēm un attiecīgā gadījumā skartajām personām), izsekojamību un izskaidrojamību, drošu inovāciju un eksperimentēšanu kontrolētā vidē, kā arī pasākumu kopumu, lai nodrošinātu efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus, citastarp tiesības pieprasīt un iegūt informāciju un iesniegt sūdzību kompetentajai iestādei, kā arī procesuālās garantijas.

⁷ ESAO "MI sistēmas" definīcija tika atjaunināta 2023. gada 8. novembrī [C(2023) 151 un C/M(2023) 14, 218. punkts], lai nodrošinātu, ka tā joprojām ir tehniski precīza un atspoguļo tehnoloģiju attīstību, citastarp attiecībā uz ģeneratīvo MI.

Konvencijā paredzētā pārraudzības sistēma arī pilnībā atbilst MI akta visaptverošajai pārvaldības un izpildes sistēmai, ko veido izpilde Savienības un valstu līmenī, ar procedūrām Savienības noteikumu konsekventai īstenošanai dalībvalstīs. Konvencijā jo īpaši ir paredzēts viens vai vairāki efektīvi pārraudzības mehānismi vietējā līmenī, kuriem savi pienākumi ir jāveic neatkarīgi un objektīvi un kuriem ir vajadzīgās pilnvaras, zināšanas un resursi, lai efektīvi pildītu uzdevumus pārraudzīt, kā puses īsteno konvencijā noteiktos pienākumus.

MI akts attieksies uz MI sistēmām, kas laistas tirgū, nodotas ekspluatācijā vai tiek izmantotas Savienībā, savukārt konvencijai ir plašāks ģeogrāfiskais tvērums — Eiropas Padomes dalībvalstis un trešās valstis visā pasaulē, kas var kļūt par konvencijas pusēm. Tādējādi konvencija sniedz unikālu iespēju veicināt uzticamu MI ārpus Savienības pirmajā starptautiskajā juridiski saistošajā līgumā, kura pamatā ir spēcīga cilvēktiesību pieeja MI regulējumam.

Saistībā ar regulatīvo pieeju MI, kas paredz konsekventas un savstarpēji pastiprinošas saistības vairākos starptautiskos līmeņos, gan konvencija, gan MI akts ir neatņemamas šīs pieejas sastāvdaļas ar kopīgu mērķi nodrošināt uzticamu MI.

• **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Konvencijai ir arī kopīgi mērķi ar citām Savienības politikas jomām un tiesību aktiem, kuru mērķis ir īstenot pamattiesības, kas nostiprinātas Savienības Pamattiesību hartā⁸.

Jo īpaši konvencijā nostiprinātais vienlīdzības un nediskriminācijas princips pilnībā atbilst Savienības tiesību aktiem diskriminācijas aizlieguma jomā un veicinās līdztiesības apsvērumu integrēšanu MI sistēmu projektēšanā, izstrādē un izmantošanā un diskriminācijas aizlieguma efektīvu īstenošanu, kā paredzēts pušu piemērotajos starptautiskajos un valsts tiesību aktos.

Turklāt konvencija atbilst Savienības *acquis* datu aizsardzības jomā, citastarp Vispārīgajai datu aizsardzības regulai⁹, attiecībā uz pamattiesībām uz privātumu un personas datu aizsardzību, paredzot efektīvas garantijas un aizsardzības pasākumus, kam jābūt ieviestiem attiecībā uz personām, saskaņā ar pušu piemērotajām iekšzemes un starptautiskajām juridiskajām saistībām.

Konvencijā paredzētie pasākumi, kuru mērķis ir aizsargāt pušu demokrātiskos procesus saistībā ar darbībām MI sistēmas dzīvesciklā, pilnībā atbilst mērķiem un sīki izstrādātajiem noteikumiem Digitālo pakalpojumu aktā¹⁰ (un Dezinformācijas apkarošanas rīcības kodeksā¹¹), ar ko reglamentē starpniecības pakalpojumu sniegšanu Savienībā ar mērķi nodrošināt drošu, paredzamu un uzticamu tiešsaistes vidi, kurā tiek ievērotas pamattiesības, citastarp tiesības uz vārda brīvību un tiesības saņemt un izplatīt informāciju. Tie atbilst arī Regulai par politiskās reklāmas pārredzamību un mērķorientēšanu¹², kurā ietverta īpaša pārredzamības prasība gadījumos, kad MI sistēmas tiek izmantotas politisko reklāmu

⁸ Eiropas Savienības Pamattiesību harta (OV C 326, 26.10.2012., 391.–407. lpp.).

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2065 (2022. gada 19. oktobris) par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu un ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK (Digitālo pakalpojumu akts) (OV L 277, 27.10.2022., 1.–102. lpp.).

¹¹ [Dezinformācijas apkarošanas rīcības kodekss | Eiropas digitālās nākotnes veidošana.](#)

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/900 (2024. gada 13. marts) par politiskās reklāmas pārredzamību un mērķorientēšanu (PE/90/2023/REV/1, OV L, 2024/900, 20.3.2024.).

izplatīšanai. Tie atbilst arī Savienības politikai demokrātijas un brīvu, godīgu un noturīgu vēlēšanu jomā¹³, citastarp 2020. gada Eiropas Demokrātijas rīcības plānam¹⁴, tiesību aktu kopumam par demokrātijas un vēlēšanu integritātes pastiprināšanu¹⁵ un nesenajai 2023. gada Demokrātijas aizsardzības paketei¹⁶.

Konvencija ir saskaņā ar Savienības vispārējo digitālo stratēģiju, jo tā palīdz veicināt tehnoloģijas, kuras darbojas cilvēku labā, kas ir viens no trim galvenajiem politikas ievirzes pīlāriem un mērķiem, kuri noteikti paziņojumā “Eiropas digitālās nākotnes veidošana”¹⁷. Minētā paziņojuma mērķis ir nodrošināt, ka MI tiek izstrādāts, respektējot cilvēktiesības un iegūstot cilvēku uzticēšanos, lai Eiropa būtu gatava digitālajam laikmetam un nākamajos gados pārvērstu par digitālo desmitgadi¹⁸.

Turklāt Eiropas Deklarācijā par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei¹⁹ ir ietvertas vairākas digitālās tiesības un principi, kas ir saskaņoti ar konvencijas mērķiem un principiem, un abi šie instrumenti veicina spēcīgu, cilvēktiesībās balstītu pieeju tehnoloģijām.

Konvencija atbilst arī ES stratēģijai par bērna tiesībām²⁰ un Eiropas stratēģijai “Bērniem labāks internets” (BIK+)²¹, kuru mērķis ir nodrošināt, ka bērni tiešsaistē tiek aizsargāti, respektēti un iespēcināti, saskaroties ar jaunu virtuālo pasauli un MI radītajām problēmām.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Priekšlikums lēmumam, ar ko pilnvaro Savienības vārdā noslēgt konvenciju, ir iesniegts Padomei saskaņā ar LESD 218. panta 6. punkta a) apakšpunkta v) punktu.

Padomes lēmuma procesuālais juridiskais pamats — LESD 218. panta 6. punkta a) apakšpunkta v) punkts — paredz Padomes lēmumu par nolīguma noslēgšanu pēc Komisijas kā sarunu vadītājas priekšlikuma; ja nolīgums attiecas uz jomu, uz kuru attiecas parastā likumdošanas procedūra, — ar Eiropas Parlamenta piekrišanu. LESD 218. panta 8. punkta pirmajā daļā noteikts, ka Padome pieņem lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu.

Lēmuma, ko pieņem saskaņā ar LESD 218. panta 6. punkta a) apakšpunkta v) punktu, materiālais juridiskais pamats galvenokārt ir atkarīgs no nolīguma mērķa un satura. Saskaņā ar judikatūru, ja ES tiesību akta analīze parāda, ka tam ir divi mērķi vai ka tam ir divas sastāvdaļas, un ja vienu no tām var atzīt par galveno vai dominējošo, bet otrai ir tikai palīgraksturs, tad tiesību akts ir jābalsta tikai uz vienu juridisko pamatu, proti, uz to, ar ko saistīts galvenais vai dominējošais mērķis vai sastāvdaļa. Izņēmuma kārtā, ja, savukārt, tiek konstatēts, ka tiesību aktam vienlaikus ir vairāki mērķi vai vairāki komponenti, kas ir

¹³ [Demokrātijas aizsardzība — Eiropas Komisija \(europa.eu\).](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/protecting-democracy_lv)

¹⁴ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/protecting-democracy_lv.

¹⁵ https://commission.europa.eu/publications/reinforcing-democracy-and-integrity-elections-all-documents_en.

¹⁶ Komisijas Paziņojums par demokrātijas aizsardzību (COM(2023) 630 final).

¹⁷ Komisijas paziņojums “Eiropas digitālās nākotnes veidošana” (COM(2020) 67 final).

¹⁸ Komisijas paziņojums “[Digitālais kompass līdz 2030. gadam — Eiropas ceļam digitālajā gadu desmitā](#)” (COM(2021) 118 final).

¹⁹ [Eiropas deklarācija par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei](#) (COM(2022) 28 final).

²⁰ Komisijas paziņojums “ES stratēģija par bērna tiesībām” (COM(2021) 142 final).

²¹ Komisijas paziņojums “Digitālā desmitgade bērniem un jauniešiem. Jaunā Eiropas stratēģija “Bērniem labāks internets” (BIK+)” (COM(2022) 212 final).

nesaraujami saistīti un neviens nav pakārtots citam, tādējādi, ka ir piemērojami dažādi Līguma noteikumi, tiesību akts ir jābalsta uz dažādiem atbilstošiem juridiskajiem pamatiem.

Attiecībā uz materiālo juridisko pamatu konvencijas materiālā piemērošanas joma atbilst MI akta darbības jomai, kurā arī no darbības jomas ir izslēgtas MI sistēmas, kuras izmanto tikai un vienīgi pētniecībā un izstrādē un valsts drošības un militārajās darbībās. Iepriekš minētā analīze ir arī parādījusi, ka konvencijā noteiktie principi un pienākumi lielā mērā ir aptverti un pārklājas ar MI aktā noteiktajām sīkāk izstrādātajām prasībām MI sistēmām un šādu sistēmu nodrošinātājiem un ieviesējiem. Ja Padome pieņems ierosināto lēmumu un Savienība noslēgs konvenciju, MI akts būs primārais ES tiesību akts, ar kuru konvenciju īsteno ES tiesību sistēmā ar pilnībā saskaņotiem noteikumiem par MI sistēmu laišanu tirgū, nodošanu ekspluatācijā un izmantošanu Savienībā, kas ir tieši piemērojami visās dalībvalstīs, ja vien MI aktā nav īpaši noteikts citādi²².

Ņemot vērā, ka konvencijas darbības joma un mērķi ir saskaņoti un pilnībā saskanīgi ar MI akta darbības jomu un mērķiem un ka abu šo juridisko instrumentu darbības joma būtiski pārklājas, konvencijas noslēgšanas materiālais juridiskais pamats ir LESD 114. pants, kas ir MI akta galvenais juridiskais pamats.

Starptautisko nolīgumu daba (“tikai ES” vai “jaukts”) ir atkarīga no konkrētā priekšmeta saderības ar Savienības ekskluzīvo vai dalīto kompetenci.

LESD 3. panta 2. punktā ir noteikts, ka Savienības ekskluzīvā kompetencē ir “*noslēgt starptautisku līgumu ..., ciktāl līguma slēgšana ietekmē Savienības kopīgos noteikumus vai maina to darbības jomu*”. Starptautisks nolīgums var ietekmēt kopīgos noteikumus vai mainīt to darbības jomu, ja nolīguma aptvertā joma pārklājas ar Savienības normām vai lielā mērā ir tajās aptverta²³.

Konvencijas darbības joma attiecībā uz personām ir pilnībā saskaņota ar MI aktu, jo abi šie juridiskie instrumenti principā aptver gan publiskos, gan privātos dalībniekus (ar konvencijas principu un pienākumu fakultatīvu piemērošanu privātiem dalībniekiem, kas nav tie, kuri rīkojas publisko iestāžu vārdā), savukārt abu juridisko instrumentu materiālā piemērošanas joma no piemērojamiem noteikumiem izslēdz MI darbības, kas saistītas ekskluzīvi ar valsts drošību, militāro jomu un pētniecību.

Ņemot vērā, ka konvencijas un MI akta darbības joma attiecībā uz personām un materiālā piemērošanas joma pārklājas, konvencijas noslēgšana var ietekmēt Savienības kopīgos noteikumus vai mainīt to darbības jomu LESD 3. panta 2. punkta nozīmē. Tā kā konvencija tika parakstīta saskaņā ar atļauju, kas piešķirta ar Padomes Lēmumu (ES) 2024/2218, attiecīgi būtu jāuzskata, ka Savienībai ir ekskluzīva ārējā kompetence noslēgt konvenciju, un konvencija būtu jānoslēdz Savienības vārdā kā “tikai ES” nolīgums.

• **Proporcionalitāte**

Konvencijā ir paredzēti vienīgi tie pasākumi, kas vajadzīgi, lai sasniegtu politikas mērķus, izstrādājot saskaņotu pieeju MI regulējumam starptautiskā līmenī.

²² Sk. MI akta 1. pantu un 1. apsvērumu.

²³ Sk., piem., Tiesas spriedumu Komisija/Padome (Raidorganizāciju blakustiesības), C-114/12, ECLI:EU:C:2014:2151, 68. un 69. punkts; Atzinumu 1/13, Trešo valstu pievienošanās Hāgas konvencijai, EU:C:2014:2303, 71.–74. punkts; Tiesas spriedumu *Green Network*, C-66/13, EU:C:2014:2399, 27.–33. punkts; Atzinumu 3/15, Marrākešas līgums, kas atvieglo piekļuvi iespieddarbiem personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ, ECLI:EU:C:2017:114, 105.–108. punkts.

Konvencija nosaka augsta līmeņa tiesisko regulējumu MI jomā, kas paredz elastību, ļaujot pusēm konkrēti izstrādāt īstenošanas satvarus. Uz risku balstītā pieeja arī nodrošina noteikumu proporcionalitāti un ļauj diferencēt īstenošanas pasākumus samērīgi ar riskiem līdzīgi kā MI aktā.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Izvēlētais instruments ir priekšlikums Padomes lēmumam saskaņā ar LESD 218. panta 6. punkta a) apakšpunkta v) punktu.

3. EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPIEŠANOS AR IEINTERESEĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Pamattiesības**

Konvencijas mērķis ir novērst iespējamos riskus un kaitējumu cilvēktiesībām, nodrošinot, ka darbības MI sistēmu dzīvesciklā atbilst cilvēktiesību ievērošanas, demokrātijas un tiesiskuma principiem, vienlaikus atzīstot arī MI potenciālu aizsargāt un atvieglot minēto tiesību īstenošanu digitālajā vidē un uzlabot sabiedrības un vides labbūtību un tehnoloģiju progresu.

Konvencijā paredzēto konkrēto principu un pienākumu mērķis ir aizsargāt un ievērot cilvēktiesības, kas nostiprinātas vairākos starptautiskos un reģionālos instrumentos²⁴, kuri piemērojami pusēm, citastarp Savienības Pamattiesību hartā un starptautiskos instrumentos par cilvēktiesībām, kurus Savienība ir noslēgusi.

Tādējādi konvencija nosaka kopēju minimālo standartu cilvēktiesību aizsardzības piemērošanai MI kontekstā, vienlaikus nodrošinot esošo cilvēktiesību aizsardzību un ļaujot pusēm nodrošināt plašāku aizsardzību ar stingrākiem aizsardzības pasākumiem.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Konvencijā ir paredzēts, ka trešās valstis sniedz finansiālu ieguldījumu pušu konferences darbībās. Lai gan visas Eiropas Padomes dalībvalstis veiks iemaksas no Eiropas Padomes parastā budžeta saskaņā ar Eiropas Padomes Statūtiem, puses, kas nav dalībvalstis, veiks ārpusbudžeta iemaksas. Ieguldījumu, ko sniedz valsts, kura nav Eiropas Padomes dalībvalsts, kopīgi nosaka Ministru komiteja un attiecīgā valsts, kas nav Eiropas Padomes dalībvalsts.

Konvencija neskar pušu iekšējos normatīvos aktus, ar ko reglamentē budžeta kompetenci un budžeta apropriāciju procedūras. Pamatkonvencijā nav noteikts veids, kādā nosakāmas to pušu iemaksas, kuras nav Eiropas Padomes dalībvalstis, tostarp summas un kārtība. Šādu pušu

²⁴ Piem., 1948. gada Vispārējā cilvēktiesību deklarācija, 1950. gada Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija (*ETS* Nr. 5), 1966. gada Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, 1966. gada Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām, 1961. gada Eiropas Sociālā harta (*ETS* Nr. 35), kā arī to attiecīgie protokoli, un 1996. gada Eiropas Sociālā harta (pārskatīta) (*ETS* Nr. 163), 1989. gada Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par bērna tiesībām un Apvienoto Nāciju Organizācijas 2006. gada Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām.

ieguldījuma juridiskais pamats būs pati pamatkonvencija un akts(-i), ar ko nosaka minēto ieguldījumu²⁵.

5. CITI ELEMENTI

• Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība

Pušu konference, kurā piedalās pušu pārstāvji, uzraudzīs, vai puses efektīvi īsteno konvenciju, un šajā nolūkā sniegs konkrētus ieteikumus. Pušu konference arī apsvērs iespējamus konvencijas grozījumus.

Katrai pusei pirmajos divos gados pēc pievienošanās un pēc tam regulāri būs jāiesniedz pušu konferencei ziņojums, sīki izklāstot pasākumus, kas veikti, lai īstenotu konvenciju. Puses tiek arī mudinātas sadarboties konvencijas mērķu sasniegšanā. Šī starptautiskā sadarbība var ietvert attiecīgās informācijas apmaiņu par MI un tā iespējamo nelabvēlīgo vai pozitīvo ietekmi uz cilvēktiesībām, demokrātiju un tiesiskumu.

Lai nodrošinātu konvencijas uzraudzību un īstenošanu, katrai pusei būs jāizraugās viens vai vairāki efektīvi pārraudzības mehānismi vietējā līmenī. Savienības līmenī Komisija nodrošinās Konvencijas uzraudzību un īstenošanu saskaņā ar Līgumiem.

Šī priekšlikuma par konvencijas noslēgšanu apsvērumos ir apstiprināts, ka saskaņā ar LESD 218. panta 9. punktu Padomei pēc Komisijas priekšlikuma būtu jāpieņem lēmumi, ar ko nosaka nostājas, kas Savienības vārdā jāņem pušu konferencē, ja minētā struktūra ir tiesīga pieņemt lēmumus ar juridiskām sekām, jo īpaši pušu konferences reglamentu. Risinot sarunas par minēto reglamentu, kas jāpieņem vienprātīgi 12 mēnešu laikā pēc konvencijas stāšanās spēkā²⁶, Savienība tieksies nodrošināt rezultātu, ar ko tai tiek piešķirtas 27 balsis, atspoguļojot tās dalībvalstu skaitu. Gadījumā, ja Savienībai tiks piešķirtas 27 balsis, Komisija, kas pārstāv Savienību, centīsies nodrošināt pastiprinātu koordināciju ar dalībvalstīm, lai paustu vienotas nostājas pirms pušu konferences un īstenotu savas balsstiesības Savienības vārdā. Ņemot vērā to, ka visas dalībvalstis ir arī Eiropas Padomes locekles, un ņemot vērā mākslīgā intelekta strauji mainīgo raksturu, kā arī vajadzību pēc saskaņota globāli piemērojama satvara šajā jomā, šāda pastiprinātā koordinācija ir īpaši svarīga. Lai nodrošinātu pastiprinātu koordināciju, Padome būtu jāiesaista jebkuras nostājas formulēšanā neatkarīgi no tās rakstura, tostarp to nostāju formulēšanā, kuru pamatā ir LES 16. panta 1. punkts un LESD 218. panta 9. punkts. Ja Savienība, neraugoties uz visiem tās centieniem, nespēs panākt, ka tai tiek piešķirtas 27 balsis, tad, lai nodrošinātu, ka Savienībai ir balsu skaits, kas atspoguļo tās īpatsvaru Eiropas Padomē un ļauj tai pienācīgi aizstāvēt savas intereses, Komisija ierosinās, ka dalībvalstis tiek pilnvarotas – saskaņā ar LESD 2. panta 1. punktu un pilnībā ievērojot Savienības ekskluzīvo kompetenci – pievienoties konvencijai līdz ar Savienību.

Komisija aicinās katru dalībvalsti nosūtīt vienu pārstāvi, kas Savienības delegācijas sastāvā pavadītu Komisijas pārstāvniecību pušu konferences sanāksmēs. Ir jāievēro lojālas sadarbības princips.

²⁵ Sk. 134. punktu Skaidrojošajā ziņojumā par Eiropas Padomes Pamatkonvenciju par mākslīgo intelektu un cilvēktiesībām, demokrātiju un tiesiskumu.

²⁶ Saskaņā ar konvencijas 30. panta 3. punktu tā *stāties spēkā mēneša pirmajā dienā pēc tam, kad ir pagājuši trīs mēneši no dienas, kurā piecas parakstītājvalstis, tostarp vismaz trīs Eiropas Padomes dalībvalstis, ir izteikušas piekrišanu atzīt šo konvenciju par saistošu.*

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par to, lai Eiropas Savienības vārdā noslēgtu Eiropas Padomes Pamatkonvenciju par mākslīgo intelektu un cilvēktiesībām, demokrātiju un tiesiskumu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu saistībā ar 218. panta 6. punkta a) apakšpunkta v) punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta piekrišanu,

tā kā:

- (1) Saskaņā ar Padomes Lēmumu (ES) 2024/2218²⁷ Eiropas Padomes Pamatkonvencija par mākslīgo intelektu un cilvēktiesībām, demokrātiju un tiesiskumu ("konvencija") Eiropas Savienības vārdā tika parakstīta 2024. gada 5. septembrī, ņemot vērā tās noslēgšanu vēlāk.
- (2) Konvencijā ir noteikti vispārīgi principi un pienākumi, kas konvencijas pusēm būtu jāievēro, lai nodrošinātu cilvēktiesību, demokrātijas un tiesiskuma aizsardzību saistībā ar darbībām mākslīgā intelekta (MI) sistēmu dzīvesciklā.
- (3) Pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 16. un 114. pantu, Eiropas Parlaments un Padome 2024. gada 13. jūnijā pieņēma Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1689²⁸, kurā ietverti saskaņoti noteikumi, kas parasti balstīti uz pilnīgu saskaņošanu, ar ko reglamentē MI sistēmu laišanu tirgū, nodošanu ekspluatācijā un izmantošanu Savienībā. Minētie noteikumi ir tieši piemērojami dalībvalstīs, ja vien minētajā regulā nav skaidri noteikts citādi. Konvencija Savienībā ir jāīsteno tikai ar Regulu (ES) 2024/1689 un citu attiecīgu Savienības *acquis*, ja tas ir piemērojams.
- (4) Darbības MI sistēmu dzīvesciklā, kas saistītas ar valsts drošības interešu aizsardzību, ir izslēgtas no konvencijas darbības jomas. Arī Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1689, kas būs galvenais Savienības tiesību akts, ar kuru īsteno konvenciju, no savas piemērošanas jomas izslēdz MI sistēmas, kas laistas tirgū, nodotas ekspluatācijā vai izmantotas ar modifikāciju vai bez tās vienīgi valsts drošības nolūkos, un MI sistēmu radītu iznākumu, ko Savienībā izmanto vienīgi šādiem nolūkiem, neatkarīgi no tā, kāda veida vienība veic minētās darbības. Turklāt valsts drošība paliek vienīgi katras dalībvalsts atbildībā, kā paredzēts Līguma par Eiropas

²⁷ Padomes Lēmums (ES) 2024/2218 (2024. gada 28. augusts) par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu Eiropas Padomes Pamatkonvenciju par mākslīgo intelektu un cilvēktiesībām, demokrātiju un tiesiskumu, ST/12385/2024/INIT, OV L, 2024/2218, 4.9.2024.

²⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1689 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā un groza Regulas (EK) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 un (ES) 2019/2144 un Direktīvas 2014/90/ES, (ES) 2016/797 un (ES) 2020/1828 (Mākslīgā intelekta akts) (OV L, 2024/1689, 12.7.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>).

Savienību (LES) 4. panta 2. punktā. Līdz ar to Savienības nostājā, kas jāpauž ar konvenciju izveidotajā pušu konferencē būtu jāievēro iepriekš izklāstītie ierobežojumi. Jo īpaši Komisijai pušu konferences sanāksmēs būtu jāatturas apspriest vai ieņemt nostāju par darbībām MI sistēmu dzīvesciklā, kas saistītas ar valsts drošības interešu aizsardzību.

- (5) Ņemot vērā, ka konvencijas personiskā un materiālā piemērošanas joma un konvencijas materiālie noteikumi lielā mērā ir tādi paši kā Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2024/1689, ko papildina cits attiecīgs Savienības *acquis*, konvencijas noslēgšana var ietekmēt Savienības kopīgos noteikumus vai mainīt to darbības jomu LESD 3. panta 2. punkta nozīmē. Šāds cits attiecīgs Savienības *acquis* ietver tiesību aktus, kuru mērķis ir īstenot pamattiesības, kas nostiprinātas Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, piemēram, Savienības tiesību aktos diskriminācijas novēršanas jomā, tostarp Padomes Direktīvas 2000/43/EK²⁹ un 2000/78/EK³⁰; Savienības *acquis* par personas datu aizsardzību, tostarp Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679³¹ un (ES) 2022/2065³², kuru mērķis ir nodrošināt drošu, paredzamu un uzticamu tiešsaistes vidi, kurā tiek ievērotas pamattiesības, tostarp tiesības uz vārda brīvību un tiesības saņemt un izplatīt informāciju; Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/900 par politisko reklāmu³³; un tiesību aktus par produktu drošumu un tiesību aktus par atbildību par produktiem ar trūkumiem, tostarp Padomes Direktīvu 85/374/EEK³⁴. Tāpēc Savienībai ir ekskluzīva ārējā kompetence noslēgt konvenciju. Līdz ar to tikai Savienībai būtu jāklūst par konvencijas pusi.
- (6) Pušu konferencei būs liela nozīme konvencijas efektīvā īstenošanā, tostarp sniedzot konkrētus ieteikumus attiecībā uz konvencijas interpretāciju un piemērošanu. Pušu konference arī apsvērs iespējamus konvencijas grozījumus. Saskaņā ar LESD 218. panta 9. punktu Padomei pēc Komisijas priekšlikuma būtu jāpieņem lēmumi, ar ko nosaka nostājas, kas Savienības vārdā jāieņem pušu konferencē, ja minētā struktūra ir tiesīga pieņemt lēmumus ar juridiskām sekām, jo īpaši pušu konferences reglamentu. Risinot sarunas par minēto reglamentu, kas jāpieņem vienprātīgi 12 mēnešu laikā pēc konvencijas stāšanās spēkā, Savienība tieksies nodrošināt rezultātu, ar ko tai tiek piešķirtas 27 balsis, atspoguļojot tās dalībvalstu skaitu. Gadījumā, ja Savienībai tiks piešķirtas 27 balsis, Komisijai, kas pārstāv Savienību, būtu jānodrošina pastiprināta koordinācija ar dalībvalstīm, lai paustu vienotas nostājas pušu konferencē un īstenotu savas balsstiesības Savienības vārdā. Ņemot vērā to, ka visas dalībvalstis ir arī Eiropas Padomes locekles, un ņemot vērā MI strauji mainīgo raksturu, kā arī vajadzību pēc saskaņota globāli piemērojama satvara

²⁹ Padomes Direktīva 2000/43/EK (2000. gada 29. jūnijs), ar ko ievieš vienādas attieksmes principu pret personām neatkarīgi no rasi vai etniskās piederības ([OV L 180, 19.7.2000., 22. lpp.](#)).

³⁰ Padomes Direktīva 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju ([OV L 303, 2.12.2000., 16. lpp.](#)).

³¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) ([OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.](#)).

³² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2065 (2022. gada 19. oktobris) par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu un ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK (Digitālo pakalpojumu akts) ([OV L 277, 27.10.2022., 1. lpp.](#)).

³³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/900 (2024. gada 13. marts) par politiskās reklāmas pārredzamību un mērķorientēšanu ([OV L, 2024/900, 20.3.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj>](#)).

³⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/2853 (2024. gada 23. oktobris) par atbildību par defektīviem produktiem un Padomes Direktīvas 85/374/EEK atcelšanu, PE/7/2024/REV/1, OV L, 2024/2853, 18.11.2024.

MI jomā, šāda pastiprinātā koordinācija ir īpaši svarīga. Lai nodrošinātu pastiprinātu koordināciju, Padome būtu jāiesaista jebkuras nostājas formulēšanā neatkarīgi no tās rakstura, tostarp to nostāju formulēšanā, kuru pamatā ir LES 16. panta 1. punkts un LESD 218. panta 9. punkts. Ja Savienība, neraugoties uz visiem tās centieniem, nespēs panākt, ka tai tiek piešķirtas 27 balsis, tad, lai nodrošinātu, ka Savienībai ir balsu skaits, kas atspoguļo tās īpatsvaru Eiropas Padomē un ļauj tai pienācīgi aizstāvēt savas intereses, Komisijai būtu jāierosina, ka dalībvalstis tiek pilnvarotas – saskaņā ar LESD 2. panta 1. punktu un pilnībā ievērojot Savienības ekskluzīvo kompetenci – pievienoties konvencijai līdz ar Savienību.

- (7) Komisija aicinās katru dalībvalsti nosūtīt vienu pārstāvi, kas Savienības delegācijas sastāvā pavadītu Komisijas pārstāvniecību Pušu konferences sanāksmēs. Ir jāievēro lojālas sadarbības princips.
- (8) Attiecībā uz jebkuru citu nolīgumu, ko nākotnē varētu noslēgt Eiropas Padomes aizgādībā vai citos starptautiskos forumos, tostarp MI jomā, un attiecībā uz jebkādiem konvencijas grozījumiem, ārējo kompetenču sadalījums starp Savienību un dalībvalstīm būtu jāizvērtē, ņemot vērā katra šāda instrumenta īpatnības. Ir ārkārtīgi svarīgi, lai Savienība un tās dalībvalstis spētu konsekventā un koordinētā veidā, pilnībā ievērojot Līgumus, turpināt pildīt savu tiešo un aktīvo lomu Savienības viedokļa paušanā un tās interešu aizsardzībā.
- (9) Konvencija būtu jāapstiprina Savienības vārdā,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Ar šo Savienības vārdā tiek apstiprināta Eiropas Padomes Pamatkonvencijas par mākslīgo intelektu un cilvēktiesībām, demokrātiju un tiesiskumu ("konvencija") noslēgšana.

Noslēdzamās konvencijas teksts ir pievienots šā lēmuma I pielikumā.

2. pants

Ar šo Savienības vārdā tiek apstiprinātas deklarācijas, kas jāiesniedz Eiropas Padomes ģenerālsēkretāram un kas pievienotas šā lēmuma II pielikumā.

3. pants

Konvencija Savienībā ir jāīsteno tikai ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1689, ar ko nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā, un citu attiecīgu Savienības *acquis*, ja tas ir piemērojams.

4. pants

Šis lēmums stājas spēkā [...].

Briselē,

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*